

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ב"ה

קונטרס

דרשת שבת הגדול בדיקת וביעור חמץ, בדיקה ומכירה, והכנה לימי הפסח

המעייין בקונטרס הזה יקבל בלי ספק תועלת גדולה להתאמץ ולהתחזק לקיים כל מצות בדיקת וביעור חמץ שריפת חמץ, בדיקה ומכירה, הגעלה, ועוד, בכל פרטיה ודקדוקיה, כי רק אז יהיה לבו נכון בטוח שיצא בדימוס בדינו בעת אשר המלך במשפט יעמיד ארץ ביום הרת עולם, כמבואר בזה"ק שעיקר המשפט ביומא דדינא על מיכלא דאסוותא.

י"א לאור ע"י "חברה מזכי הרצים העולמי"

זנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיר החורב צית שמש

יו"ל בפרוס חג הפסח תשס"ח

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

מבוא:

בעמדינו בימים אלו בפרוס חג הפסח הקרב ובא, בזמנים אלו יהודים יראים ושלמים חסידים ואנשי מעשה מדקדקים קלה כבחמורה, רואים לנצל לנכון כל דקה ורגע פנוי להתכונן כראוי וכנכון לקראת החג הגדול והקדוש העומד בפתח, זה בלימוד ההלכות, וזה בניקיון וצחצוח הבית מכל חמץ וכיוצ"ב, וכמובן עסוקים ביותר בהכנת לימי הפסח שיהיה בתכלית ההידור ובתכלית הכשרות.

אי לכך ראינו לנכון להביא לידיעת הציבור החרד לדבר ה' זו הלכה, אודות שאלות ובעיות הלכתיות חמורות שיכולות להימצא בעת שעוסקים בהכנת המצות לכבוד חג הפסח.

ונסיים בעדותו הנוראה של מאור הגולה הרוקח זצ"ל שכל דבריו דברי קבלה, וכתב בהלכות מצה שכל האוכל מצה ז' ימי הפסח נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית, ועיין מה שהוסיף על זה בילקוט מעם לועז בשם מדרשי חז"ל דחשוב גם כן כאילו קיים כל התרי"ג מצוות.

וזה לשון הגה"ק רשכבה"ג החתם סופר זצ"ל שכתב בהשמטות לחו"מ סימן קצ"ו וזל"ק:

"מצות עשה של אכילת מצה משומרת בליל פסח היא יחידה נשארת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה, אין לנו לא פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצה אחת משנה לשנה, ואם גם היא לא הועילה בידינו בשלימות, ולא עוד, אלא כי תחת יופי שיהיה האכילה של כל ז' ספק איסור כרת, ולא עוד אלא שיכשיל בזה רבים חס ושלום, וגם נוציא על זה אלפים, הייטב בעיני ה' חלילה וחלילה" עכל"ק.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ואין אחר דבריו כלום כי כבר הורה רבינו משה, ומשה אמת ותורתו אמת.

נסיים מעין הפתיחה בעמדנו בזמנים נעלים אלו יה"ר שאי"ה עוד נזכה לאכול עוד בהאי שעתא מן הזבחים ומן הפסחים בבית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן.

המו"ל

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

קונטרס

דרשת שבת הגדול

בדיקת וביעור חמץ, בדיקה

ומכירה, והכנה לימי הפסח

כל חמירא

(א) אחר אמירת כל חמירא לאמור באידיש אלע חימוצים פון מיין רשות האט ביי מיר קיין שום חשיבות נישט, אזוי ווי ערד.

(ב) אעפ"י שיש היתרים לנר עלעקטרי זהו מן הדין ובדא"א, אבל אנו יודעין שלכל יש טעם בסוד כמו נר לנשמה שאין אתנו יודע למה יועיל, ובפרט דבר שמצותו בנר עי' היטב קב הישר פרק צ"ו אות ג', ומה גם בבדיקת חמץ שמצינו גם בגדולי הנגלה ופוסקים קשרים מהודקים בין זה לזה. עי' רמ"א סו"ס תל"ב להניח פתיתין ואם לא נתן לא עכב, אבל הגר"ז סיים דמנהג ישראל תורה, ועיקרו עפ"י האריז"ל, עי' דרך פקודיך בהקדמה לבער כחות הטומאה.

אחפש ירושלים בנרות

וע"ע דבר חידוש בש"ס (פסחים ח:) כ' דאור הנר יפה לבדיקה וע"כ אין בודקין לאור חמה ולבנה וכו' ויש זכר לדבר נר ד' נשמת אדם אחפש ירושלים בנרות, כל רואה יראה דענין זכר לדבר להראות כי יש ענין דבדיקת חמץ לבאר היצה"ר כדאי' בכתבי האריז"ל (עי' דרך פקודיך) וזהו לטהר נשמת אדם.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ג) מה שהולכין לאורכה ולרחובה כבר ערערו ע"ז דפ"ק וחיד"א, וצריכין לדעת דזה לעומת זה מסייע לביעור כחות הטומאה. ובקב הישר סוף פרק כ"ט וז"ל: וצריך שיבדוק בעיון רב ולא בדרך ארעי, וכמו שחופש ומגרר חמץ מחורין וסדקין ע"י אור הנר של שעה שבידו, כן הקב"ה יבער כל זוהמת סט"א אשר עתיד הסט"א להטמין ולהחביא מפני אור השכינה אשר יופיע הקב"ה לחפש ירושלים בנרות, עכ"ל. ועי' במנהגי חת"ס, ובד"ת מונקאטש, והק' לבוש"מ, דהצדיקים עבדו עבודה גדולה בבדיקת חמץ.

ד) חייב לבדוק גם ביה"כ, האל"ף בחוץ, ואם עכו"ם דר"ג"כ יבדוק ויבער הפיוררים שניכרין דהם כשר, טשאר לא יועיל ובלא"ה לא יאכל משום חשש איסור.

ה) בגמרא לא מבואר להצריך שעה וטעמים שנאמרו בפוסקים יוצא שגם נר שלנו טוב (ובעבודת ישראל כתב טעמים לשעה, ומ"מ בהתחיל בשעה והוצרך לעוד נר, וכן כשמחל המצוה לב"ב א"צ דוקא שעה).

ו) מקור דחצרים שמוכרין א"צ בדיקה עי' היטב גר"ז תל"ג סמ"ב ומקורו בחו"י שם.

ז) יאמר כל חמירא אחר שנשרף חמץ היטב לקיים ביעור בשלו ויהא שם כזית שלם.

ח) יזהרו אם מחלקים פיוררים לרשום על הנייר באיזה מקום הניחו, למנוע שאלות. וגם ליתן לפני הערב דבלילה חל כבר חובת בדיקה (שוב מצאתי בחו"ד ת"ה סי' קמ"ח וגם ... שלא יפזרו התינוקות דהיינו למעלה קצת, וגם יתננו על הנייר משום פיוררין, גר"ז תל"ב י"א).

ט) לימוד זכות על דברים שאין בודקין, א) עי' שע"ת סו"ס תל"ג. ב) ודע"ת שם בשם א"א ביטשאטש. ג) עי' גר"ז תל"ג

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ל"ט דבכיבוד לא מועיל למה שבחורין וסדקין, ע"כ. א"כ כל מקום דליכא חורין וסדקין או שמועיל לו כיבוד א"צ בדיקה, והו"ל כמו דקי"ל (תל"ג ז' וגר"ז) דהרוצה מותר לבדוק ליל י"ג וישיר חדר אחד לבדוקו בליל י"ד משום ברכה, וה"ה במנקה באופן שאי"צ עוד בדיקה דליתא חשש חורין וסדקין.

העולה לדינא: יד המרבה לבדוק משובחת. ולדינא כל דבר שניקו והרחיצו אותה באופן שלא שייך לחוש שנשאר בחורין וסדקין אפילו בלי עיון היטב רק באופן הרחיצה אין צריך בדיקה. אבל אם צריך עיון גם בעת הרחיצה אם ניקו הכל כגון בתוך התנור, אז בעינן שיבדוק בזמנו ואם יקשה עליו אז יבדקנו לילה א' משאר לילות ולא ביום, וע"ז סומכין שאין בודקין כיסי בגדים אבל צריך להוציאן החוצה, ובאופן זה לרחצן בכלי הכביסה. ולפי"ז בתנור בית החורף (סטי"ם) וכן בתוך התנור צריך לבדוק בנר (ועי' עוד דע"ת סו"ס תל"ג והג' חכ"ש לרש"ק, יחו"ד ח"א דט"ז למטה). ולדעתי מה"ט יש להקפיד להניח פתיתין בזה"ז דאין צריך לאחוז החבל בשתי ראשים, דאם באת להקל בבדיקה מטעם דמסתמא לא נשאר אולי כל הבית ממש בגדר זה, וא"כ היאך תברך. (שוב מצאתי סברא זו בשינוי קצת יחו"ד ח"ה דף קמ"ז, כה"ח תל"ב סקל"א, אבל אינו ממש כסברתו דשם כתב על הכלל כולו היות שמנקין צריך פתיתין, ואני אומר מי שמקיל על סמך שמנקין צריך פתיתין שלא יסתור עצמו).

כלל לענין נקיון - כל דבר שפטור מבדיקה כגון אין ידו מגעת, פטור גם מביעור ונקיון, דבדיקה צורך ביעור הוא.

מקומות הנמכרין לעכו"ם יהיו סגורין היטב.

כשבני ביתו ג"כ בודקין יעמדו אצלו בברכה, ואם הולכין לבית אחר יבדקו קודם קצת בבית זה (גר"ז תל"ב ח').

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

שריפת חמץ

חסרון בענזי"ן דנפסל מאכילת כלב, והעצה שיניח עצים גבוה קצת, מ"מ מוטב ליתן בענזי"ן משישאר לא נשרף. (וצ"ע דיש סברא דסוכ"ס הפקירו בשוק באמירת כל חמירא).

בדיקה ומכירה

בענין מפתח עי' מ"ש במדור "הערות שונות".

מי שקשה לו לבדוק איזה דברים (או מקומות) באור לי"ד ומותרין לאור ביום, יבדקם ביום י"ג ולא יניחם ליום י"ד כי צריך להקדים לאור לי"ד.

מכירה ספרים שודאי יש בהן חמץ, כמו סיפורי מעשיות, סידורים, זמירות וכל שמשתמשין בכל השנה על השלחנות, וגם ספרי טלפונים (טעלעפא"ן ביכע"ר), וטייפ"ס, ימכרו ויסגרו במקום החמוצים או בפני עצמן, אולם ספרים יש שאלה למכור משום בזיון, והגם שיש לחלק מ"מ יש למכור חמץ המונח ודבוק בהם, וכעין חת"ס בדבוק לכלים.

מה שמוכרין יהא בזול קצת מהמחיר אבל לא הרבה שלא יהא הערמה ניכרת. ויאמר שמוכן באמת למכרו כעת עבור זה. ואגב, יש לעורר שבכל השנה יזהרו בלוקח ספר שלא יהא במקום חמץ, ואם רגיל באיזה ספר אז ינהג כנ"ל.

ומה שמכין על הספרים רק אויפפרישן ולא מהני לחמץ שבו. (ביותר ראוי להכות בעה"ב על שלא למד בהן).

ובכלל זה הטעלעפא"ן ביכע"ר לגונזן עד אחר פסח.

חמץ ששורף בהגהות חת"ס תמ"ח מבוכה היאך יקיים שריפה אחר גרירה, ומביא מהדיין ר"ד פרוסניטץ זצ"ל עצה ליתן במתנה על מנת להחזיר. עוד עצה כמו שהנני נוהג לכתוב בהשטר דחמץ המוכן אז לשריפה אינו בכלל המכירה, או

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

שבידי ליקח (ואח"כ לשלם) כל שארצה. עוד עצה (דבאמת עיקר מכירה במקומות שציין) דבמקום שכותב דכל החמוצים שהם ברשותו נמכרין יכתוב חמשה מינוט לפני סוף זמן שריפת חמץ וישרוף לפני זה.

כל מאכלים אע"ג שאינן חמץ כל שנפתחו לצורך אכילה בתוך השנה ימכור. ואע"ג דאפשר למכור הפירורין, מ"מ אין להשתמש בו רק כמה דאפשר, דא"א שרוב המכר יהא מצה (ואע"ג דיחיד שעשה כזה ומכר רק פירורים ודבוק לכלים עדיין אין לחוש משום שרב ואב"ד מוכר הרבה שטרות ואגב קונה הנכרי זה, מ"מ אם כולם יעשו כן לא טוב). גם צריך שיתן מחיר זול דאל"כ למה יקנה העכו"ם.

גם צריך שיהא בלבו שאם בא העכו"ם בפסח יניחנו ליכנס וליקח כל מה שרוצה והוא מכירה גמורה.

אין מוכרים חמץ גמור והיינו בין חמץ ממש בין כל דבר שנעשה או נתערב בו ממיני דגן (גרעין).

היוצא מביתו לפני אור לי"ד צריך לבדוק בלילה האחרונה בלי ברכה (ודוקא מפורים והלאה).

בדיקת חנותו ליל י"ג (אם א"א בי"ד) ובא"א יום י"ג. ובדאפשר סמוך לערב.

בגמר הבדיקה

יתן החמוצים בשאפע, מקום שאין הקטנים ממשמשין.

לעייין אם יש בגדים בקלאזע"ט שלא ניקו אותן (געקלינ"ט).

מה שתולין בקא"ר לריח יש לבער משום חמץ, וכן כיוצא שיש בבית.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ינקה היטב בתי עינים שלו. ומי שאפשר לו בחדש הרי זה משובח כי א"א לנקותו כליל.

הגעלה

יזהר להסיר הקרא"ן מעת לעת קודם (קרא"ן חם). וגם לשפוך לי"א או בליט"ש לתוך האבי"ק שיפסל מאכילת כלב (ודוקא אז שבשעת הגעלה כבר יהא נפגם).

מגעילין באבן מלובן דבלא"ה נפסק הרתיחה, ובשולחן אם אפשר ולא יזרוק במים שלא יפסוק הקילוח.

גם מה שמגעילין המנהג לא להשתמש להדיא רק מכוסה בפח או בעץ בין סינק"ס וטחנות אין להאריך כי משתמשין בכלים חדשים. וכן פרידזשידע"ר ופריזע"ר ארויפציען פלעסטיק זעקל. וטוב להטעכניק שאין מקלקל הכלי דהקרירות חודר מעבר לעבר.

אחר שהכשירו השיניים לא יאכל חם עד שיהא ברור לו שהם נקי מחמץ (אם אכל אחר ההגעלה).

לא להשתמש בחמין מעל"ע לפני הגעלה - וכן בשיניים - וגם לא דבר חריף לאכול, וכן לא גוש חם.

אחר הגעלה מדיחין בקרי"ם וכן השיניים.

מי שיש לו ברעיסע"ס צריך לנקותן בדענטיסט, ולא לאכול אחריו חמץ.

ערב פסח

יהי' לו רשימה לכל דברים שצריכים להגמר הרבה לפני סוף זמן אכילה כמו: (א) אכילת חמץ. (ב) ניקוי השיניים היטב בג' אופנים: (1) ברא"ש. (2) פלא"ס. (3) קינוח בצונן והדחת מים. ואגב פשוט דלפסח צריך ברא"ש חדש וגם פעיס"ט חדש. (ג)

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ירחץ היטב פניו ובפרט פאות וזקנו, וכן כובע ומלבוש שאכל בהם חמץ.

לפני סוף זמן שריפה

כל מקום שמונחין כלי חמץ וכן כל מקום שמכרו, יהא סגור היטב או מקושר היטב או דבוק בדבק (עי' ת"מ ס"ב, וריש סי' תנ"א) שלא יוכל להגיע שם רק בקושי ואדהכי והכי יזכור.

לנקות הטלית ותפילין בייטלעך (מפני תיקון יארצייט מזונות וכן הטלית נוגע בכל אלו).

לאקער בבית המדרש, קעסטלעך, שטענדער.

לבער הגארבעדז"ש וגם הבע"ג שבועקיו"ם קלינע"ר.

לעיין היטב הנשאר חמץ.

לבער מעדיצי"ן וקאסמעטי"ק למקומן.

לבדוק ולבער בשוק קאפ"ס, טאשען, בערזל, ותחת המנעול.

טיי"פ רעקארדע"ר וטייפ"ס מכל השנה.

בעזימער שאוול להצניע וכן המאפס ולהשתמש באחרים.

בגדי קטנים שאכלו בהן חמץ לנקותם וגם הכיסים, וגם לחפשן לפני סוף זמן שריפה.

אין חובה לאכול חמץ בערב פסח, ומי שלכו נוקפו לא יאכל, וכן נוהגין הרבה מדקדקין. ומקיים תשבתו בשריפת חמץ וביעורו מביתו.

ימהר בשריפה שיספיק הזמן שישרף וגם לבטל.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

זייגער שיש על ידו יניח בין החמוצים, וכן זייגער של ה...
וטבעת ושאר תכשיטי ידים אם אכלה עמהן, וא"א לנקות
משום חוריץ וסדקיץ.

להחליף הטעלעפאן.

להצניע טעלעפאן ביכער.

אם אכל על גבי כסא שיש בו חריציץ (חמץ) צריך לנקותו.

מדין דשו"ע (תס"ח) יסתפר ויטול צפרנים לפני חצות, ברם
משום חמץ שתחת הצפרניים נכון ליטלן קודם. זמן איסור
חמץ וכן להילדים ובפרט שצריכיץ לנשכץ בשיניים (ולא
יקצצן אחרי הזמן בשיניים).

מי שיש בביתו איזה דבר למעלה ממקום הקדירות כמו דאק"ט
או קאבינעט"ס וכיוצא, צריך לעשות תיקון שם מפני הזיעה
העולה כל השנה (עי' מ"ש לקמן באורך).

וכמו כן צריכיץ ליזהר כל השנה על הקוימען של געז אויוון
דהעשן יוצא למעלה ובתנור יש בשר ולמעלה חלב או
להיפך.

לכתחילה יבדוק המצות מכפולות ונפוחות, וישבר אותו באצבע
הסמוכה וישרפנו לכתחילה לפני סוף זמן, ויש לשים לב
לבדוק גם בצד שני של המצה דהרבה ימצא רך שם.

בדאפשר יהיה סינ"ק מיוחד שאין מניחין בתוכו כלים - להדיח
כלים או מאכלים שנפלו על הארץ, ובלכא אז ידיח בתוך
הסינ"ק אבל לא יניח כלים בתוכו.

במשתמש בבלעך לא יניח כלים בסינק, כי לפעמים עולים המים
(ע"י פארשטאפטע סינק) וגורם שאלות ומבוכות.

הנהגות כלליות לפסח

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

אין מניחין ספר על השלחן שאוכלין עליה רק ההגדות ובשעת הסעודה יעבירו גם זה.

יזהר בדרס בטעות בשוק על חמץ לנקותו לפני כניסתו לבית.

יזהר עכ"פ אם אופה מצות שלא להביא פירורי קמח מכובע או שטריימעל לבית, וכ"כ בצק דבוק למנעל.

המוצא חמץ בביתו ביו"ט יכפה עליו כלי וחוה"מ ישרפנו בלא ברכה.

הנותן לבו להזהר מכל עניני חמץ יש לו עי"ז סייעתא דשמיא בדרך הבא לטהר מסייעין לו (חיד"א בצפו"ש), ויש להוסיף ע"ד הלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

צריכין ללמד לדור החדש מה שקבלנו בעניני אכילה בפסח, לדוגמא:

א) אין אוכלין קטניות ובכללן פינאטס, קארען סאנפלויע"ר סיד"ס כמבואר בבית שלמה ויד יצחק ועוד (עי' אפיית המצות דף ר"י) וע"ע פתח"ט בע"ז בשם ליקו"מ. ויש חוששין גם בקאטע"ן סי"ד אויל (עי' להלן אות ט"ז).

ויש להעיר שלא לאוכלן בכל השנה בלי בדיקה מעולה דיש יותר ממיעות המצוי מתולעין והרבה יש נקב מבחוץ ועכ"פ לאכול סתם וכ"ש בלילה בקאר ודאי לא.

ב) אין אוכלין שום (קנאבע"ל) ובצל (וצוויבעל רק הגדולים), עי' פמ"ג סו"ס תס"ד, שע"ת תנ"ג ס"א, ובפתח"ט מחזק המנהג (סי' ב' דף כ"ב).

ג) אין אוכלין שום ירק שאין דרכו לקלוף (ואפי' ירצה לקלוף) ישכח כיון שאין דרכו, כמו טאמאטע, פאפריק"ע, בלעטע"ר

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

זאכן (גם השנה יזהר מתולעים) פירות כמו ענבים, פלוימען וכיוצא.

(ד) ביצים מבשלין בכלי מיוחד, ונכון אם מונחין על פאפענדעקל להעבירן משם כי הם לפעמים מלוכלכין בחשש חמץ כפי שראיתי ושמעתי מבקיאים, אבל פוי"ם אין חשש.

(ה) גם נכון מאד להמשיך המסורה לעשות בבית היימיש כל מה שיכולין, ולא לאכול מאכלים שלא אכלו מעולם, כידוע מהגה"ק מבעלזא זכ"ע.

(ו) אין נותנין דברים חמין בפריזידער.

(ז) טאט פעיסט יהא כשר לפסח.

(ח) נפל מאכל על הארץ, אם אפשר מדיחו ואם לאו משליכו. מצה גונזה ואוכלה אחר פסח.

(ט) מים נותנין שמאטע או זייער, ויש שואבין מלפני יו"ט על כל החג, ויש לו מקום גדול כהיום שמשתמשין ברעזערווא"ר.

(י) מצא כפולות ונפוחות ביו"ט מסירן וא"צ לשרפן רק גונזן עד אחר הפסח.

(יא) בענין זייפען לבגדים כלל גדול כל דלא ראוי לכלב מותר להשתמש בו ואי"צ לברר אם יש בו חמץ.

(יב) קטניות אסור באכילה אבל מותר בהנאה וע"כ מותר בעיב"י פודער וכיוצא שנעשו מקטניות, וכן מותר להשהותן בבית ואין צריך למכרן לעכו"ם.

(יג) בשמים נעגלעך אין משתמשים משום שבימי קדם היו שורין במי שעורים (וחוששין שמא יחזור ליושנו, ומראית עין לכאורה שרי אם כל המינים שבעיר נעשין באופן המותר כמה שנים, עי' דין אריסות וקבלנות היטב).

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

נחוץ! (ודע עוד דכפי הנ' גם במאכלים שידענו טעמם שהיו מחמירין בימי קדם נשאר המנהג להחמיר גם אחר הברור שאין לחוש עוד, והוא בכלל חומרות דפסח, או משום אל תטוש, ואע"ג דבטל טעם חוששין שמא יחזור לקלקול, או מטעם האדמו"ר מבעלזא שמאכל שלא אכלו אז אין אוכלין עוד. ודגים שגם בשנים קדמוניות השתמשו באופנים שונים כגון דגים חיים וכיוצא, ע"כ גם אותן שהחמירו מאז, יש מקילין כגון שדר בימים קדמונים במקום שלא היו דגים חיים וכעת אפשר לו לקבלם. אבל שאר דברים לא, ע"ע להלאה).

(טו) חלב רק הנחלב לפני פסח וטוב לקנות הכל מלפני הפסח לצאת מחששות (שמא חלבו בפסח) כבר ידוע שהפרות היו אוכלות חמץ בפסח וחלבו אותן.

(טז) שמאלץ אין משתמשין בשמן משום כשרות חמץ, וקאטענסיד אויל משום חשש קטניות (עי' קונ' והשיב שבס' אפיית מצות, ומנחת יצחק ח"ג סי' קל"ח).

(יז) טיי"א אין משתמשין (עי' אפיית דף ר"ט) משום שהיו משתמשין בו אחר ההשתמשות, ושוב אין פוסק (גם בטיי"ע רואין שהמנהג נשאר ואין משתמשין בו משום מנהג אבותינו).

(יח) פירות יבשים ברמ"א תס"ז ס"ח שאין אוכלין ובפמ"ג שם שהיו מייבשין בתנורים חמוצים, ופלוימען היו שופכין עליו שכר או מי שעורים ע"כ (וגם בזה הגם שיתברר נכון לא לזוז מהישן וכמ"ש לעיל).

(יט) דגים כל אחד יחזיק במנהג אבותיו, לבד אם אבותיו לא אכלו שלא היו יכולין להשיג דגים חיים, וכן הגה"צ מפאפא הקיל באמעריקע גם בדגים מתים (עי' פמ"ג א"א סו"ס תמ"ז).

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

כ) ביצים יש נוהגים לבשל בכלי מיוחד (א"א בטשאטש) כפי הנראה משום חשש דבוק לביצים, וכ"ת א"כ ביצים עצמם וי"ל שרק חומרא הוא, וע"כ כיון שיש קליפה אין לחוש שידבק בעין רק טעמא, משא"כ אם יבשל בסתם כלי ומשם ידבק למאכל בעין (ואפ"ל עוד דסוכ"ס ע"י הקליפה אין הטעם חודר היטב כ"כ, ואפ"ל שידעו דרק טעם פגום הוא). וכן נהגו בכל התפוצות. וראוי להוסיף שגם בזה"ז יש להחזיק בו, כמו שראיתי ושמעתי שהביצים אינם רוחצים בטוב ונדבק דבר עליהן (וראיתי בשם הגה"צ מהר"ם מסטראפקוב זצ"ל דמה"ט אע"ג שבפסח מישט מען זיך נישט מ"מ זה אוכלין אחד אצל חבירו).

ויש להדיח לפני פסח הביצים בימינו בפורשין ולא חמין ועכ"פ לפני הבישול.

כא) געבראקטס (עי' "אכילת מצות" מצה שרוי') יש מנהגים שונים. א) כולם מחמירין גם אחרון של פסח. ויזניץ - סקוריא - ריזין ועוד. ב) מקילין אחרון של פסח, ראפשיץ - דינוב - צאנז - זידיטשויב - סיגעט - מונקאטש ורוב העולם. ג) ביו"ט מקילין לקטנים ויש גם לנשים. ד) יש מקילין במי פירות (שו"ת הגר"ז סי' ו'). ה) מניחין על השלחן ולא בתוך המאכל - שינעור.

כב) פירות וירקות קלופים אחר הקליפה ידיחן במים היטב וככה תאכלו אותן, ובזה תבין חומרת סכין לצורך הקילוף, אע"ג שנוגע בחוץ ובפנים.

כג) כל פעם שיושב לאכול יטול לידים כי ידים עסקניות (ובפרט בבא מן השוק).

כד) יושב ללמוד יתן פלעסטיק או פעיפער תחת הספר (מי יודע מה נדבק ואפי' חדש וגם יש דעקלעך של ספרים שבקל נדבק

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

מהן לדבר אחר ואם השלחן לח קצת עלול שיקבל והוא פאפענדעקל או גרוע יותר).

כד* לא יקחו בפה שום דבר לבד מאכל ומשקה המותר, לשלול מעות, באלאן, או לאחוז בדבר כמו פעדער, ענוועלאפ.

כה** וכן לא ירטיבו בלשון (צינ"ג) סטעמ"פ, ענוועלא"פ.

כה) צוקע"ר בפוסקים מובא שהי' עליו חשש שבעת הבישול טיבלו בו הפועלים פתן ונתחמץ, ויש שהיו נוהגין לבשלן לפני החג שאם יש בו דבר יתבטל (עי' חת"ס קל"ה).

כו) ראזינקע וויין יעשבו לפני החג ויסנן המצוקים לכל המאוחר ער"פ (פמ"ג לח"ס ז"ס"ח).

כז*) ברעיסעס מי שיש לו או לה ינקו אצל דענטיסט ולא יאכלו אח"כ חמץ.

כז) אלומיניום בעקעלעך אביסל אויסגליען בתנור ווייל עס ווערט באשמירט מיט אויל שיש בו חשש קטניות (התאחדות תש"ן).

כה) בלעכענע כלים FARBER STAINLESS ALUMI צריך הגעלה בכלי ראשון כמו בכל השנה בפנים ובחוץ וטבילה אח"כ.

כט) טבילת כלים בכל השנה לא יניח לבעל החנות לטבול כל זמן שלא קנאו הלוקח בקנין גמור דבכה"ג עדיין לא חל חובת טבילה (ודבר הנעשה בזמן הפטור לא פוטר זמן המחוייב) עי' טבילת כלים ר"י פרק א' דף נ"ב. והעצה לעשות קנין הגבהה, או יבקש הסוחר שיתנו לאחד הפועלים ישראל לזכותו בשילו והוא יגביה כל כלי בפ"ע לקנותו לבעלים, או יקנהו בחליפין שיתן הפועל חפץ להמוכר והוא

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

יקנה להקונה כל הכלים שקונה כעת (גם יזהרו בכשרות המקוה ולשאול בעה"ב איזה השגחה על מקוה שלו).

(ל) לא ישתמשו אפי' בדרך ארעי בכלים בלי טבילה (חל' חת"ס יור"ד ק"כ, וכן יוצא מכל הפוסקים שהתירו רק מה שאינו מיוחד לכלי סעודה - על' טבילת כלים דף...) ורק באינו מיוחד לסעודה מותר בארעי לצורך סעודה.

(לא) כלים הנופלין לארץ מדיחין היטב בסינק שאין נותנין בו כלים, ועכ"פ יהא בכל בית סינק אחד שאין נותנין בו כלים לצורך זה (טריפה סינק - שיהא ראוי לכלים חלבים ובשריים) או שישתמש ככה בסינק שלו.

(לב) סעלצער אע"ג שאין בו חשש, מ"מ יש חשש רציני שמשתמשין בכלים ישנים (ושמעתי קול רינון על איזה מין שיש עליו גם הכשר).

(לג) ימנע משתיית מים בפובליק פלעצער שאין סדר הסינק כמו בביתו.

(לד) עשה איזה מלאכה והשתמש בכלים, וכן אם השתמש בקטניות לקטנים ידיח ידו היטב אח"כ.

(לה) אסור ליתן לעכו"ם (רופא וכיוצא) מצות מצוה לאכול.

(לו) פאפענדעקל ופעפער גודס לא ישתמשו לאכילה אפילו צונן דנעשין דורכגעווייקט ומתערב באוכל.

(לז) פלעסטיק בעגס עם פרינט לא ישתמשו בו.

(לח) בפרידזשידער יכסו הכל וישתמשו בפלעסטיק ליינע"ר או סתם פלעסטיק בעג.

(לט) להחליף הקאפעל עם של פסח.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

מ) על שלחן או סינקס קאונטער"ס וכיוצא אין מנייחין שטריימעל, היט ושום חפץ לבד מידי דאכילה.

מא) כלים חדשים מן השוק אין משתמשין בהן עד שידיחן במים צוננין קודם.

מב) נוהגין בזה "ז גם בהאנטוכע"ר מיוחדין לפסח.

הסדר

א) לא יבדילו הנשים (ויגד משה דף צ"א) במקומות שהנשים מקדשות.

ב) יקרב ב' נרות בלי שיתקרבו השלהבת.

ג) כל מקום שנאמר יהי דעתו כמו בכרפס לא בעינן אותו רגע ממש.

ד) נשים לא יברכו ב"פ שהחינו, רק בהדלקה ולא בסדר.

ה) יתנו יין בתוך חרוסת מבעוד יום.

י"א לאור ע"י "חצרה מזכי הרצים העולמי"

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

י"ל פרוס חג הפסח תשס"ח